

RAN-2301130403050002
M.A. (Sem.- III) Examination March - 2026
Sanskrit (Paper - 15) Puran and Itihas (History)
कौटिलीयम् अर्थशास्त्रम् नियतान्शः
Time: 2 Hours]
[Total Marks: 50

સૂચના : / Instructions (1) ઉપરોક્ત દશાવિલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી. Fill up strictly the above details on your answer book	Seat No.: Student's Signature
---	--

- પ્ર. 1. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (ગમે તે પાંચ) (10)
- કૌટિલ્ય અર્થશાસ્ત્રનું મંગળ અને આયોજન જણાવો.
 - કૌટિલ્ય શબ્દાર્થ આપો.
 - કૌટિલ્ય કેટલી વિદ્યામાં માને છે? કઈ કઈ?
 - ભયોપધા એટલે શું?
 - મંત્રી પરિષદમાં કેટલા મંત્રીઓ હોવા જોઈએ? તે બાબતે બે આચાર્યોના મત જણાવો.
 - કેપટિક ગુપ્તચર કોને કહેવાય?
 - કૃત્યાકૃત્ય પક્ષને વશમાં કરવા માટે રાજાએ શું કરવું જોઈએ?
- પ્ર. 2. અ. કોઈપણ બે વિધાનો સાનુવાદ સમજાવો. (8)
- આન્વીક્ષિકી ત્રયી વાર્તા દણ્ડનીતિશ્ચેતિ વિદ્યાઃ।
 - સામૂયજુર્વેદાસ્ત્રયસ્ત્રયી। અથર્વવેદેતિહાસવેદૌ ચ વેદાઃ।
 - અર્થ એવ પ્રધાન ઇતિ કૌટિલ્યઃ, અર્થ મૂલો હિ ધર્મકામાવિતિ।
 - પ્રત્યક્ષપરોક્ષાનુમેયા હિ રાજવૃત્તિઃ।
- પ્ર. 2. બ. કોઈપણ એક વિધાન સાનુવાદ સમજાવો. (5)
- યે બન્ધુષુ નિઃ સ્નેહાઃ ક્રૂરાશ્ચાલસાશ્ચ તે રસદાઃ।
 - માત્સ્યન્યાયભિભૂતાઃ પ્રજા મનું વૈવસ્વતં રાજાનં ચક્રિરે।
- પ્ર. 3. ઇન્દ્રિયજયઃ અને અરિષડ્વર્ગત્યાગઃ વિશે કૌટિલ્યના વિચારો લખો. (13)
- અથવા
- પ્ર. 3. રાજદૂત એ રાજાનું મુખ છે. સમજાવો. (13)
- પ્ર. 4. નીચેનામાંથી ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (14)
- કૌટિલ્યનું જીવન, સમય
 - દંડનીતિ
 - ગુપ્તચર
 - મંત્રી પરિષદ